

HANDLÄGGARE/ENHET
Näringspolitiska enheten
Sven Nyberg

DATUM
2007-12-04

DIARIENUMMER
20070726

ERT DATUM
2007-11-13

ER REFERENS
M2007/4794/Kk

Miljödepartementet

103 33 Stockholm

LOs yttrande över Reach-utredningens delbetänkande ”Reach – genomförande och sanktioner” (SOU 2007:80)

Sammanfattning

- LO anser att införandet av Reach motiverar en översyn av kemikaliekontrollen i arbetslivet i stort.
- LO instämmer i utredningens förslag om sanktioner men efterlyser en strängare tillämpning av bestämmelserna om säkerhetsdatablad.
- LO utgår ifrån att en nationell tillståndsprövning av farliga kemikalier i arbetsmiljön kvarstår, men anser att frågan behöver klargöras.
- LO anser att Arbetsmiljöverkets ansvar för kemikalietillsynen i arbetslivet ska göras tydligt och förses med resurser för ett aktivt förebyggande arbete och tillsynsinsatser i övrigt för en hög skyddsnivå.
- LO anser att berörda myndigheter bör ges i uppdrag att utveckla information kring Reach och arbetsmiljön.

Allmänna synpunkter

REACH-förordningens principer utgör en relativt god grund för att komma till rätta med den omfattande kunskapsbrist som idag gäller för den stora merparten kemikalier, inte minst på arbetsplatserna.

Under den process som lett fram till förordningen har vi från såväl LO som Europafacket påtalat behovet av att låta den nya lagstiftningens kunskaps- och informationskrav grundas också på arbetsplatsrelaterade frågor som yrkesmässigt informationsbehov, exponeringsrisker och hanteringsrutiner. De fackliga krav på förbättringar som rests har gällt förtydliganden av försiktighets- och substitutionsprinciperna, reglering av intermediärer, bättre kunskap om lågvolykmkemikalier m.m. Dessa krav har endast delvis hörtsammats. Det finns därför skäl att utröna hur tillämpningen av förordningen kan medverka till att inte bara förbättra kemikaliesäkerheten i

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

stort utan även mer specifikt i arbetslivet. Införandet av Reach motiverar tillsammans med aktualiserade förändringar av arbetsmiljöföreskrifterna inom området en översyn av kemikaliekontrollen i arbetslivet i stort. En närmare diskussion kring detta kan dock anstå till utredningens slutbetänkande då frågor som tillsyn och kemikaliesäkerhetsrapporter behandlas.

Sanktioner

Ett viktigt område som behandlas i detta betänkande gäller sanktioner. Utredningen föreslår att man bygger vidare på nuvarande straffskalor för kemikaliebrott – böter eller fängelse upp till två år, förutom högre straff för vissa grova brott. Den enklare sanktionen miljöstraffsavgift föreslås utgå endast när säkerhetsdatablad inte tillhandahålls på svenska. LO instämmer i dessa förslag.

Problemet med brott mot kemikalielagstiftningen, liksom mot annan arbetslivsrelaterad lagstiftning, har annars inte varit rättsreglerna i sig utan den alltför svaga tillämpningen. Exempelvis har man i tillsynen ofta konstaterat att de säkerhetsdatablad som ska finnas vid yrkesmässig hantering i många fall har stora brister, vilket dock sällan leder till påföljd – ett faktum LO påtalat i flera sammanhang.

När det gäller säkerhetsdatabladen, vars innehåll regleras i förordningen, föreslår utredningen att tillsynsmyndigheterna ska kunna avgöra vad som är straffvärda felaktigheter och därmed minska antalet ärenden som går till åklagare enbart för att direkt avskrivas som ringa förseelser. LO ser administrativa fördelar i förslaget och instämmer även i principen om att brott mot arbetsmiljörelaterade frågor i säkerhetsdatabladen bör regleras i arbetsmiljölagen snarare än miljöbalken.

Det förtroende för lagstiftningen utredningen vill åstadkomma med dessa förändringar skapas dock framförallt genom att tillämpningen av bestämmelserna skärps. Många brister i säkerhetsdatabladen har direkt betydelse för riskbilden och med hänsyn till den ökade vikt säkerhetsdatabladen förväntas få med ett förbättrat kunskapsunderlag är det nödvändigt att regelbrott faktiskt leder till påföljd. Ansvariga myndigheter bör även verka för att den ofta alltför kortfattade och svårtolkade information som ges i säkerhetsdatabladen utvecklas, inte minst när det gäller skyddsåtgärder och förebyggande insatser. Inför utredningens fortsatta arbete kring bland annat tillsynsfrågorna bör särskilt en mer aktiv roll för Arbetsmiljöverket övervägas och resurser för detta säkras.

Tillstånds- och tillsynsfrågor

Eftersom Reach införs i form av en förordning ska bestämmelserna överföras direkt i nationell lagstiftning. Det innebär ett likvärdigt och samfällt

genomslag inom hela unionen, men det innebär också att förordningen, jämfört med hittillsvarande svenska regler, ibland kan komma att medföra en mindre restriktiv bedömning. Ett omdebatterat område är tillståndsprövningen. Förordningens tillståndskrav har försetts med många undantag och oklarhet råder om tillämpningen av substitutionsreglerna.

Vissa områden regleras inte direkt genom Reach, men påverkas indirekt via bland annat kunskaps- och tillståndskraven. Ett sådant är arbetsmiljöområdet. Idag beslutar Arbetsmiljöverket om tillstånd för vissa farliga ämnen i arbetsmiljön. I utredningens avsnitt om tillståndsfrågor berörs inte denna prövning. LO utgår ifrån att en nationell tillståndsprövning kommer att kvarstå inom arbetsmiljöområdet, men anser samtidigt att det fortsatta utredningsarbetet bör klargöra dessa förhållanden.

Det är enligt LOs uppfattning viktigt att rent allmänt upprätthålla principen om att gemenskapslagstiftning inte ska medföra en försämrad säkerhetsnivå nationellt. Det finns därför skäl att vidare överväga hur myndigheter och andra berörda aktörer nationellt kan samverka för att via information, utbildning och medvetna produktval begränsa användningen av godkända men farliga ämnen.

Utredningen avser att i slutbetänkandet återkomma till frågor om den framtida tillsynsorganisationen på kemikalieområdet, men aviserar redan nu att det är naturligt att Arbetsmiljöverket ges ansvar för den yrkesmässiga kemikalietillsynen. Även LO ser detta som naturligt, men vill även understryka att detta tillsynsansvar görs tydligt och förses med resurser för ett aktivt förebyggande arbete och för övriga tillsynsinsatser som krävs för att upprätthålla en hög skyddsnivå i arbetslivet överlag.

Information om Reach

LO vill i sammanhanget även beröra det allmänna kunskapsbehov som finns kring den nya lagstiftningen och dess tillämpning. Kemikalieinspektionen bedriver ett utbildnings- och vägledningsarbete gentemot myndigheter, kommuner och företag i stort samtidigt som berörda näringslivsorganisationer gör insatser för sina medlemsföretag. Det finns emellertid även ett generellt behov av kunskap om den nya lagstiftningens betydelse för arbetsmiljön och arbetslivet i stort. Berörda myndigheter bör ges i uppdrag att ta fram lämplig information i dessa frågor.

Landsorganisationen i Sverige
Stockholm som ovan

Wanja Lundby-Wedin

Sven Nyberg